

Wyrok z dnia 24 sierpnia 2010 r.

I UK 87/10

1. Zmiana zakresu odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, wynikające z nowelizacji art. 116 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), obowiązującej od 1 stycznia 2009 r., ma wsteczne zastosowanie do zobowiązania członka zarządu do prawomocnego zakończenia sprawy z odwołania od decyzji organu rentowego ustalającej to zobowiązanie (art. 8 ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 209, poz. 1318).

2. W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego ustalającej odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. za zaległości składkowe pracownicy spółki nie są zainteresowanymi (art. 477¹¹ k.p.c.). W sprawie takiej nie podlega rozpoznaniu kwestia przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z tej decyzji (art. 24 ust. 5d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Halina Kiryło, Roman Kuczyński.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2010 r. sprawy z odwołania Krystyny O. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o ustalenie odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 maja 2009 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 7 października 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w C. ustalił, że Krystyna O. jako prezes zarządu jest odpowiedzialna za zobowiązania Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego spółki z o.o. w M. z tytułu składek na: - ubezpieczenia społeczne za sierpień, październik 1999 r. oraz za styczeń - marzec 2000 r. w kwocie 43.792,15 zł, - ubezpieczenie zdrowotne za październik, grudzień 1999 r. oraz styczeń - marzec 2000 r. w kwocie 13.732,28 zł, - Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za październik, grudzień 1999 r. oraz styczeń - marzec 2000 r. w kwocie 7.659,94 zł, wraz z odsetkami.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła Krystyna O. domagając się uchylenia zaskarżonej decyzji w całości oraz umorzenia postępowania w sprawie, względnie orzeczenia o przekazaniu sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 30 października 2006 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję i zwolnił ubezpieczoną jako prezesa Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego spółki z o.o. w M. od odpowiedzialności za zaległości składowe spółki poczynawszy od 1 lutego 2000 r., oddalając odwołanie w pozostałym zakresie i znosząc wzajemnie koszty postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że w toku procesu organ rentowy określił wysokość przedmiotowej należności na dzień 20 sierpnia 2004 r. na kwotę 48.516,57 zł, w tym na: 1) fundusz ubezpieczenia społecznego - 31.470,59 zł za okres od października 1999 r. do kwietnia 2000 r., plus odsetki, 2) fundusz ubezpieczenia zdrowotnego - 10.646,12 zł za okres od grudnia 1999 r. do kwietnia 2000 r., plus odsetki, 3) Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - 6.399,86 zł za okres od grudnia 1999 r. do kwietnia 2000 r., plus odsetki.

Sąd Okręgowy ustalił, że odwołująca się od sierpnia 1999 r. do 30 stycznia 2000 r. była prezesem zarządu Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego spółki z o.o. w M. Sytuacja finansowa spółki uległa pogorszeniu w latach 1998-1999. W dniu 19 sierpnia 1999 r. ubezpieczona złożyła wniosek o otwarcie postępowania układowego. Postanowieniem z dnia 30 marca 2000 r. wniosek został oddalony. W postępowaniu tym uzyskano opinię biegłego stwierdzającą brak

możliwości realizacji postanowień układu, jak również potwierdzającą brak możliwości pokrycia całości zadłużenia z posiadanego majątku spółki. W dniu 27 stycznia 2000 r. odwołująca się złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości spółki. Postanowieniem z dnia 5 września 2002 r. umorzono postępowanie upadłościowe z powodu braku środków na pokrycie kosztów tego postępowania. Aktem notarialnym z dnia 21 stycznia 2000 r. postanowiono ustanowić likwidatora w osobie odwołującej się. Wykreślenie dotychczasowego zarządu z rejestru nastąpiło z dniem 30 stycznia 2000 r.

Sąd Okręgowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. byłych pracowników spółki.

Jako podstawę odpowiedzialności odwołującej się Sąd Okręgowy przyjął art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 ustawy z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.). Odwołująca się pełniła funkcję prezesa zarządu spółki do końca stycznia 2000 r. , odpowiada za zaległości z tytułu składek z tym, że na podstawie zestawienia przedstawionego przez organ rentowy w piśmie z dnia 22 października 2006 r., Sąd ustalił że składki za sierpień 1999 r. zostały rozliczone. Egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna, a odwołująca się we właściwym czasie nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego. Nie można uznać zarzutu odwołującej się dotyczącego zgłoszenia wniosku o otwarcie postępowania układowego w dniu 19 sierpnia 1999 r. jako dokonanego we właściwym czasie, albowiem już w tym postępowaniu stan finansowy i istniejące perspektywy spółki nie pozwalały na stwierdzenie, że przychody umożliwią terminowe regulowanie postanowień układu. Natomiast zasadność odwołania dotyczy zaległości z tytułu składek powstałych od 1 lutego 2000 r. gdy odwołująca się nie pełniła już funkcji członka zarządu.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wniosła odwołująca się Krystyna O.

Wyrokiem z dnia 5 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. Sąd drugiej instancji w pierwszej kolejności rozstrzygnął zarzut nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) w związku z potraktowaniem przez Sąd pierwszej instancji byłych pracowników Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego sp. z o.o. w M., jako zainteresowanych na podstawie art. 477¹¹ § 2 k.p.c. ale wezwaniem ich do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych dopiero na rozprawie w dniu 13 października 2006 r. Sąd dru-

giej instancji stwierdził, że chociaż zainteresowani nie mieli możliwości uczestniczenia w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w zakresie objętym posiedzeniami w dniach 11 stycznia 2005 r., 9 maja 2005 r., 14 listopada 2005 r. i 27 lutego 2006 r., to nie zostały naruszone ich prawa do obrony w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż byli pracownicy nie należą do kręgu osób, których jakiegokolwiek prawa i obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy i w związku z tym ich udział jako zainteresowanych jest zbędny.

Sąd drugiej instancji podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że odwołująca się ponosi jako członek zarządu spółki odpowiedzialność za zaległości składkowe spółki na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; art. 116 Ordynacji podatkowej ma zastosowanie także do zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w związku z art. 32 ustawy systemowej. Odpowiedzialność członków zarządu określona w art. 116 Ordynacji podatkowej ma zastosowanie, jeżeli zachodzą wymienione w tym przepisie przesłanki pozytywne i brak jest którejkolwiek z okoliczności wyłączających tę odpowiedzialność. Egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna wobec umorzenia postępowania upadłościowego z powodu braku środków umożliwiających pokrycie kosztów tego postępowania.

Sąd drugiej instancji - wbrew zarzutom apelacji skarżącej - uznał, że odpowiedzialność za zobowiązania składkowe spółki, obejmuje także należność za styczeń 2000 r., chociaż termin jej płatności przypadł na dzień 15 lutego 2000 r. Uzasadniając swoje stanowisko w tym zakresie Sąd drugiej instancji powołał się na pogląd wyrażony w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 grudnia 2007 r., I FSK 1409/06 (Lex nr 421597), zgodnie z którym przesłanką omawianej odpowiedzialności członka zarządu spółki jest powstanie zobowiązania podatkowego tej spółki w czasie pełnienia przez daną osobę funkcji członka zarządu. Natomiast nie jest konieczne, aby w tym czasie nastąpiło przekształcenie się tego zobowiązania w zaległość podatkową; może to nastąpić później, gdy dana osoba nie będzie już członkiem zarządu spółki. Nie ulega bowiem wątpliwości, że użyty w art. 116 § 2 Ordynacji wyraz „które” odnosi się do zobowiązań, a nie do zaległości podatkowych.

Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji o braku podstaw do wyłączenia odpowiedzialności skarżącej. W toczącym się postępowaniu układowym Sąd postanowieniem z dnia 5 października 1999 r. dopuścił dowód z opi-

nii biegłego z zakresu księgowości na okoliczność ustalenia, czy wskazane przez dłużnika niezależne i wyjątkowe okoliczności były wyłącznymi przyczynami jego trudności gospodarczych. W sporządzonej na powyższą okoliczność opinii z dnia 30 listopada 1999 r. biegły stwierdził, że wniosek dłużnika o otwarcie postępowania układowego nie spełnia wymogów art. 1 prawa o postępowaniu układowym. W oparciu o tę opinię Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 30 marca 2000 r. oddalił podanie o otwarcie postępowania układowego wskazując, że po stronie wnioskodawcy zachodzą przesłanki uniemożliwiające otwarcie postępowania układowego w postaci braku niezależnych okoliczności będących przyczyną zaprzestania płacenia długów. Wobec powyższego nie można uznać, że zgłoszenie podania o otwarcie postępowania układowego nastąpiło we właściwym czasie, tj. w okolicznościach wyłączających odpowiedzialność odwołującej się na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej. Dla takiego skutku konieczne byłoby wszczęcie postępowania układowego, natomiast sam wniosek nie jest przesłanką wystarczającą do uwolnienia się od tej odpowiedzialności (por. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 27 stycznia 2009 r., I SA/Gd 659/08, LEX nr 478244).

Co do postępowania upadłościowego wynikającego z wniosku z dnia 8 lutego 2000 r., to wprowadzie postanowieniem z dnia 1 lipca 2000 r. Sąd Rejonowy w Katowicach ogłosił upadłość Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego sp. z o.o. w M. po stwierdzeniu, że przedsiębiorstwo nie dysponuje środkami finansowymi na pokrycie swoich zobowiązań, ale następnie syndyk masy upadłości w dniu 24 maja 2002 r. wystąpił do Sądu z wnioskiem o umorzenie postępowania upadłościowego wobec braku środków na zaspokojenie nawet pierwszej kategorii wierzycieli. Uwzględniając powyższy wniosek, Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 5 września 2002 r. umorzył postępowanie upadłościowe. Sąd drugiej instancji przyjął, że w okolicznościach faktycznych sprawy, pomimo ogłoszenia upadłości Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynieryjnego i Przemysłowego sp. z o.o. w M. nie doszło do jakiegokolwiek zaspokojenia wierzycieli spółki, a to wobec oczywistego wówczas braku środków finansowych. Podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że zgłoszenie przez odwołującą się w dniu 8 lutego 2000 r. wniosku o ogłoszenie upadłości spółki nie może być uznane za dokonane we właściwym czasie - właściwym z punktu widzenia ochrony interesów wierzycieli spółki.

Sąd drugiej instancji uznał, że odwołująca się nie wykazała też, aby niezgłoszenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub niewszczęcie postępo-

wania układowego nastąpiło bez jej winy. Nie wskazała również mienia spółki, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległości składkowych spółki w znacznej części, co oznacza, że nie występują przesłanki egzoneracyjne pozwalające na stwierdzenie, że odwołująca się nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania składkowe Spółki powstałe w okresie pełnienia przez nią funkcji prezesa jej zarządu (do dnia 30 stycznia 2000 r.).

Sąd drugiej instancji uznał - wbrew zarzutom apelującej - że Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jednoznacznie ustalił, że składka za sierpień 1999 r. została rozliczona.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego w całości zaskarżyła skargą kasacyjną odwołująca się Krystyna O. Skargę oparto na obydwu podstawach (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). W ramach podstawy naruszenia przepisów prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) skarżąca zarzuciła: 1) naruszenie art. 116 i art. 51 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa w związku z art. 24 i art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz.74 ze zm.), przez utrzymanie w mocy zobowiązania odwołującej się do zapłaty kwoty 16.667,80 zł z okresu przed lutym 2000 r. - kwoty, która została zapłacona przez płatnika składek. Sądy obydwu instancji orzekły o obowiązku zapłaty zobowiązania zapłaconego już przez płatnika składek. Orzekły przy tym niezgodnie z art. 51 Ordynacji podatkowej, nałożyły bowiem na odwołującą się zobowiązanie, które wobec zapłaty nie może mieć charakteru zaległości; 2) naruszenie art. 5 § 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.), przez przyjęcie, że miarodajnym dla określenia istnienia przesłanek upadłości jest dzień złożenia wniosku o upadłość bez uwzględnienia nieliczenia okresu związanego ze złożeniem podania o otwarcie postępowania układowego w dniu 5 sierpnia 1989 r., zgodnie bowiem z art. 5 § 3 prawa upadłościowego od momentu zgłoszenia podania o postępowanie układowe nie biegną terminy do składania wniosku o upadłość. Oznacza to, że miarodajnym terminem do oceny czy wniosek zgłoszono we właściwym terminie jest dzień 5 sierpnia 1999 r., a nie jak przyjął Sąd luty 2000 r.; 3) naruszenie art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2009 r. oraz art. 8 ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 209, poz. 1318) w związku z art. 24 i art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędne

przyjęcie, że odwołująca się odpowiada za zobowiązania składkowe ze stycznia 2000 r. jako za zobowiązania istniejące choć niewymagalne w okresie, gdy pełniła funkcję członka zarządu. Tymczasem zgodnie z powołanym przepisem w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r. odpowiedzialność członka zarządu dotyczy zobowiązań wymagalnych w okresie pełnienia funkcji. Zaległości składkowe za styczeń 2000 r. stały się wymagalne 15 lutego 2000 r. W tym czasie odwołująca się nie pełniła już funkcji prezesa zarządu, wobec tego nie ponosi za te zaległości odpowiedzialności na podstawie art. 116 Ordynacji podatkowej. W ocenie skarżącej z przepisów przejściowych ustawy zmieniającej z dnia 7 listopada 2008 r. (art. 8) wynika, że przy ocenie odpowiedzialności odwołującej się powinno się stosować art. 116 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r. Skarżąca uważa że decyzja administracyjna staje się autonomicznym źródłem prawa z chwilą, gdy stanie się ostateczna lub prawomocna. Stan taki zaistniał z chwilą wydania prawomocnego wyroku przez Sąd Apelacyjny. Miało to miejsce w 2009 r. Wobec tego powinien tu znaleźć zastosowanie przepis art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2009 r.; 4) naruszenie art. 24 ust. 1 pkt 5d ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez nieuwzględnienie przedawnienia zobowiązania odwołującej się. Skarżąca wskazała, że w niniejszej sprawie decyzja została wydana i doręczona w 2003 r. Wobec tego okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 5d upłynął w dniu 31 grudnia 2008 r. W chwili wydawania zaskarżonego wyroku zobowiązanie składkowe odwołującej się było przedawnione, co powinno prowadzić do orzeczenia o zwolnieniu jej z odpowiedzialności lub o uchyleniu w całości zaskarżonej decyzji organu rentowego. W ocenie skarżącej przedawnienie zobowiązania powinno być uwzględnione z urzędu.

W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarżąca zarzuciła naruszenie art. 477¹¹ oraz art. 379 pkt 5 k.p.c. (mylnie określonego jako art. 279 pkt 5 k.p.c.), oznaczające nieważność postępowania, przez pozbawienie zainteresowanych - byłych pracowników Przedsiębiorstwa Budownictwa Inżynierskiego i Przemysłowego spółki z o.o. w M. - prawa do obrony w postępowaniu przed Sądem Okręgowym.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji oraz o zasądzenie od strony przeciwnej na rzecz odwołującej się kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona przeciwna (organ rentowy) wniosła o oddalenie skargi w całości oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Chociaż zaskarżona odwołaniem do Sądu pierwszej instancji decyzja organu rentowego dotyczy zaległości w kwocie 65.184,37 zł za okres od sierpnia 1999 r., to w toku postępowania sądowego organ rentowy przyznał, iż „pierwotnie nie uwzględniono dokonanych przez odwołującą wpłat za październik 1999 r.”. Powołując się na stanowisko organu rentowego i ustalenia Sądu pierwszej instancji także Sąd drugiej instancji przyjął, że odpowiedzialność Krystyny O. nie odnosi się do kwoty zaległości określonej w decyzji organu rentowego, ale kwoty pomniejszonej - jak to przedstawiono w uzasadnieniu wyroku - o składki za sierpień 1999 r.

Zasadnie zarzuca skarga kasacyjna, że zaskarżony wyrok nie uwzględnia dokonanego ustalenia co do stanu zaległości, zobowiązania z tytułu składek, istniejącego w chwili wydania decyzji organu rentowego, a mimo to „pierwotnie” błędnie zawyżonego. Jeżeli miało miejsce częściowe zaspokojenie zobowiązania z tytułu składek, przed wydaniem decyzji, to oczywiste jest - w świetle wskazanych w tym zakresie przepisów prawa materialnego - że odwołanie było zasadne w odniesieniu do zaspokojonego wcześniej zobowiązania. Tymczasem orzeczenie Sądu pierwszej instancji oddaliło odwołanie w tym przedmiocie (uwzględniając tylko zobowiązania powstałe po 1 lutym 2000 r.), a Sąd drugiej instancji potwierdził to orzeczenie w wyroku oddalającym apelację odwołującej się. Zasadność skargi w powyższym zakresie uzasadnia jej wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku w celu ponownego rozpoznania sprawy. Konieczne jest bowiem odpowiednie skonkretyzowanie ustalenia co do zakresu zobowiązania z tytułu składek zaspokojonego przed wydaniem zaskarżonej decyzji.

Zasadnie także zarzucono w skardze błędność oceny prawnej Sądów obu instancji dotyczącą odpowiedzialności odwołującej się za zaległości z tytułu składek wymagalnych po ustaniu jej funkcji członka zarządu (po 1 lutym 2000 r.). Stanowisko zaskarżonego wyroku w powyższym przedmiocie opiera się na zastosowaniu art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej (w związku z art. 31 i art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), w brzmieniu obowiązującym do 1 stycznia 2009 r., włączają-

cym do zakresu odpowiedzialności członka zarządu spółki zaległości z tytułu zobowiązań, które powstały w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu. Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 209, poz. 1318) wprowadziła zmianę art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej, która - w interesującej w sprawie kwestii - sprowadza się do objęcia odpowiedzialnością członków zarządu zobowiązań „których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu”. Zastosowanie art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej w nowym brzmieniu prowadziło do wyłączenia z zakresu odpowiedzialności odwołującej się zobowiązań z tytułu składek, które dotyczą wprowadzenia stycznia 2000 r., ale stały się wymagalne dopiero w ciągu lutego 2000 r., kiedy już odwołująca się przestała pełnić funkcję członka zarządu spółki.

Stosownie do art. 10 ustawy zmieniającej weszła ona w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., ale dla rozpatrywanego zagadnienia decydujące znaczenia ma uregulowanie zawarte w jej art. 8, stanowiące o zakresie zastosowania „do odpowiedzialności podatkowej osób trzecich za zaległości podatkowe powstałe przed dniem wejścia w życie ustawy” - ustawy w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Rację ma skarżąca, że ze wskazanych regulacji ustawy z dnia 7 listopada 2008 r., ustawy, która zmieniła przesłankę odpowiedzialności członków, wynika, że nowe określenie tej przesłanki odnosi się do odpowiedzialności podatkowej (także odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe) powstałej przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej. Takie znaczenie art. 8 ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. uprawnia interpretacja *a contrario*, skoro w przepisie tym określono zakres zastosowania przepisów dotychczasowych, nie obejmując tym zakresem art. 116 § 2 Ordynacji podatkowej. Nowe określenie zakresu odpowiedzialności członka zarządu spółki za zaległości podatkowe, ograniczone aktualnie tylko do zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu - stosownie do szczególnego postanowienia ustawy - ma mieć zastosowanie także do poprzednio powstałych zaległości podatkowych (zaległości z tytułu składek). Zgodzić się należy ze skarżącą, że odwołująca się podlega ustawowo określonej dobrodziejstwu zastosowania korzystniejszej dla niej przesłanki odpowiedzialności za zaległości składkowe spółki aż do prawomocnego ustalenia jej odpowiedzialności. Konstytucyjna w tym przedmiocie decyzja organu rentowego uzyskała bowiem status prawomocnego ukształtowania odpowiedzialności odwołującej się dopiero na skutek

prawomocnego zakończenia postępowania sądowego prowadzonego w następstwie przewidzianego trybu odwoławczego od decyzji. Sąd drugiej instancji naruszył więc wskazane przepisy prawa materialnego podlegające zastosowaniu do ustalonego stanu faktycznego (por. art. 316 § 1 k.p.c.).

Uwzględniając powyższe dwa zarzuty skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy orzekł zgodnie z wnioskiem skargi o uchyleniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹⁴ k.p.c.). Objęcie uchyleniem całego zaskarżonego wyroku wynika przede wszystkim ze wskazanej wyżej potrzeby skonkretyzowania zakresu zaspokojonego już zobowiązania spółki z tytułu odsetek. Bezzasadne są natomiast pozostałe zarzuty skargi.

Zarzut nieważności postępowania wiąże skarżącą z naruszeniem art. 477¹¹ k.p.c. przez Sąd pierwszej instancji, przez to, że Sąd ten - zdaniem skarżącej - zbyt późno wezwał do udziału w sprawie byłych pracowników Spółki z o.o., za której zaległości odpowiada odwołująca się. Powyższy zarzut skargi odnosi się wyłącznie do postępowania przed Sądem pierwszej instancji bez wskazania jakiegokolwiek naruszonego przepisu w postępowaniu apelacyjnym. Już z tego tylko powodu podniesiony zarzut nie podlegałby uwzględnieniu, skoro nie dotyczy zaskarżonego skargą wyroku ani przepisów postępowania przed Sądem drugiej instancji. Niezależnie od tego Sąd Najwyższy podziela przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stanowisko Sądu drugiej instancji, że byli pracownicy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie są zainteresowanymi w rozumieniu art. 477¹¹ k.p.c. w rozpoznawanej sprawie. Ich prawa lub obowiązki nie zależą od rozstrzygnięcia sprawy, której przedmiotem jest rozszerzenie odpowiedzialności - na zasadach odpowiedzialności solidarnej - za zaległości składkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (byłego pracodawcy) na członka zarządu. Należy zauważyć, że ocenie interpretacyjnej art. 477¹¹ k.p.c. przedstawionej w zaskarżonym wyroku skarżąca nie przeciwstawiła zasadnej argumentacji i w ogóle nie wskazała na czym miałyby polegać zainteresowanie byłych pracowników rozstrzygnięciem sprawy.

Bezzasadny jest zarzut skargi naruszenia art. 24 ust. 5d ustawy systemowej. Powyższy przepis określa przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej. To, że - zgodnie z tym przepisem - następuje przedawnienie należności wynikających z decyzji po upływie 5 lat licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana, nie jest - i to w sposób oczywisty - sytuacją, która odnosi się do przesłanek wydania decyzji o odpowiedzialności członka zarządu za zaległości składkowe spółki.

Jeżeli decyzja o odpowiedzialności odwołującej się jako członka zarządu konstytutywnie kształtuje tę odpowiedzialność na podstawie ustawowych jej warunków, to przedmiotem odwołania do sądu i prowadzonego w związku z tym dwuinstancyjnego postępowania w sprawie są zarzuty odwołującej się przeciwko przesłankom, na jakich decyzja została wydana. Oczywiście jest, że nie mogą być podważone podstawy decyzji z powołaniem się na upływ czasu po jej wydaniu. Określony upływ czasu, po wydaniu decyzji w określonych okolicznościach (por. np. art. 24 ust. 5b ustawy systemowej przewidujący zawieszenie biegu terminu przedawnienia) może spowodować wygaśnięcie przedawnionej należności wynikającej z decyzji. Jednakże skutki decyzji, w tym podleganie określonym regułom przedawnienia zobowiązania w niej określonego, nie były i nie mogą być objęte przedmiotem sprawy z odwołania od decyzji, odwołania które zarzuca, że decyzja została wydana z naruszeniem prawa.

Bezzasadnie także zarzucono w skardze naruszenie art. 5 § 3 Prawa upadłościowego z 1934 r. przez to, że Sąd nie uwzględnił tego przepisu przewidującego określone konsekwencje na skutek złożenia przez przedsiębiorcę podania o otwarcie postępowania układowego. Zarzut powyższy skarżący opiera na twierdzeniu, że Sąd tylko dlatego ustalił, że odwołująca nie wykazała, że we właściwym czasie złożyła wniosek o ogłoszenie upadłości (art. 116 § 1 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej), że nie wziął pod uwagę złożenia przez odwołującą się wniosku o otwarcie postępowania układowego już w dniu 19 sierpnia 1999 r. Wbrew temu zarzutowi z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że ocenę, iż odwołująca się nie wykazała przedmiotowej przesłanki zwalniającej z odpowiedzialności (art. 116 § 1 pkt 1 lit. b Ordynacji podatkowej) Sąd oparł na podstawie ustalenia, że właściwy ale niezrealizowany czas na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości odnosił się do sytuacji poprzedzającej wniosek o otwarcie postępowania układowego. Jeżeli zatem sytuacja „zaprzestania płacenia długów” zaistniała odpowiednio wcześniej, przed złożeniem wniosku o otwarcie postępowania układowego - to bezprzedmiotowy jest zarzut niezastosowania przepisu przewidującego niebiegnięcie terminu do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości (albo jego zawieszenie) „gdy przedsiębiorca złożył podanie o otwarcie postępowania układowego”. W tym przypadku stosownie do ustalonych okoliczności, wniosek o otwarcie postępowania układowego nie mógł wywołać skutków przewidzianych w art. 5 § 3 Prawa upadłościowego z 1934 r., bo jeszcze przed złożeniem tego wniosku, upłynął przewidziany w art. 5 § 1 Prawa upadłościowego termin (właściwy czas) do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Z przedstawionych przyczyn orzeczono jak w sentencji.

=====